

Projektplan

Granskning av användning av verksamhetsfordon och inköp av drivmedel

2022-03-22

Bakgrund

Stadsrevisionen genomförde under år 2012 granskningen *Rutiner för användning av verksamhetsfordon och inköp av drivmedel* på de flesta stadsdels- och facknämnder. Granskningen visade att fler än hälften av de granskade nämnderna saknade förvaltningsövergripande riktlinjer eller rutiner för användning av verksamhetsfordon och inköp av drivmedel. Av samtliga intervjuer framgick att det inte var tillåtet att använda verksamhetsfordon för privat bruk, men för flertalet verksamheter reglerades inte detta i de dokumenterade riktlinjerna. Granskningen visade också att närmare hälften av de granskade nämnderna inte uppfyllde samtliga delar av Göteborgs Stads riktlinjer angående drivmedelskort. Granskningen visade exempelvis att det inte var möjligt vid varje tillfälle att avgöra vilken person som genomfört ett inköp, eftersom kvitto inte alltid signerades. För fler än hälften av de granskade nämnderna saknades rutiner för användning av körjournal. Det gjordes heller ingen uppföljning av rimligheten mellan antalet körda mil och mängden inköpt drivmedel. I de fall det fanns körjournaler skedde oftast inte någon uppföljning av körjournalerna för att exempelvis kontrollera i vilka ärenden som fordonen användes, eller om det förekom otillåten användning. I de fall det fanns kontroller så framgick det inte alltid vem som ansvarade för kontrollen, vad som kontrollerades och hur ofta kontrollen utfördes. Åren 2013–2015 genomfördes motsvarande granskning på de flesta av stadens bolag med ett liknande resultat.

Granskningen av verksamhetsfordon kom till i en kontext av att Göteborgs Stad, som en respons på konstaterade och misstänkta oegentligheter, vidtog ett flertal åtgärder i enlighet med en handlingsplan för att förstärka den interna kontrollen och öppenheten.¹

Under sommaren och hösten 2019 tog Göteborg Stads visselblåsarfunktion mot flera anmälningar gällande bland annat misstänkt olovligt användande av bilar vid Göteborgs Spårvägars avdelning Banteknik. KPMG fick i uppdrag att utreda nyttjandet av verksamhetsfordon. Tidigt i utredningen bekräftades misstankarna om olovligt användande av bilar. Göteborgs Spårvägar utökade då KPMG:s uppdrag till att även utreda omfattningen av och de faktiska omständigheterna kring den olovliga användningen. Efter genomförd utredning konstaterade KPMG att regelverket i stort var tydligt men att överträdelserna av regelverket vid nyttjande av verksamhetsfordon var så många att det inte gick att förklara med att de var av engångskaraktär eller att de anställda inte kände till regelverket. Det föreföll vara ett systematiskt nyttjande av fordon för privat

¹ Handlingsplanen omfattade bland annat intern kontroll, självdeklaration, visselblåsarfunktion, styrdokument, gemensam byggprocess, värdegrundsarbete, en utomstående oberoende aktör och granskningskommissionen.

bruk² och i flera fall var överträdelserna sanktionerade av tidigare chefer. KPMG menade att ledningen brast i att följa upp efterlevnaden av regelverket.

Motiven för att återigen granska området är att det finns en risk för att rutiner för användningen av verksamhetsfordon faller i glömska, inte kontrolleras eller inte efterlevs, såsom var fallet på Göteborgs Spårvägars avdelning Banteknik.

Tidigare fanns det och det finns fortfarande regler i Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten för hanteringen av drivmedelskort. För användningen av verksamhetsfordon beslutade kommunfullmäktige först den 25 november 2021 om en regel för miljö- och trafiksäkerhetskrav för såväl lätta som tunga fordon. Regeln ska bidra till att uppfylla kommunfullmäktiges beslut om en fossilfri fordonsflotta. Av regeln framgår att uppföljning av drivmedelsanvändning ska ske inom respektive bolag och nämnd för att säkerställa att miljökraven på drivmedel uppfylls. Uppföljning ska ske per fordon så att förbrukad volym för respektive drivmedel kan fastställas för respektive fordon och körsträcka.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om nämnden/styrelsen har en tillfredsställande styrning, kontroll och uppföljning som minskar risken för oegentligheter vid användning av verksamhetsfordon samt inköp av drivmedel.

Utifrån syftet ska följande revisionsfrågor besvaras:

- Har nämnden/styrelsen tillfredsställande rutiner för användningen av verksamhetsfordon samt inköp av drivmedel?
- Har nämnden/styrelsen tillfredsställande kontroll av användningen av verksamhetsfordon samt inköp av drivmedel?
- Har nämnden/styrelsen en tillfredsställande uppföljning av användningen av verksamhetsfordon samt inköp av drivmedel?

Ansvarig nämnd/styrelse

Inom Göteborgs Stad finns vid årsskiftet 2021/2022 enligt statistik från Göteborgs Leasing AB cirka 2100 lätta (<3,5 ton) verksamhetsfordon som används i tjänsten. Majoriteten av de fordon som används av stadens förvaltningar och bolag leasas från leasingbolaget. Med utgångspunkt i de nämnder och bolag som förfogar över ett väsentligt antal lätta verksamhetsfordon omfattar granskningen:

² KPMG konstaterade att de anställda bröt mot flera delar av regelverket, såsom Körning utan att registrera sig som förare – Ej ifyllda körjournaler – Manipulering och/eller urkoppling av ISA-system – Nyttjande av fordon utanför arbetstid – Nyttjande av fordon för privata körningar under beredskap – Nyttjande av fordon för privata ärenden under arbetstid.

- Lokalnämnden (191 fordon)
- Park- och naturnämnden (159)
- Göteborg Energi AB (156)
- Socialnämnden sydväst (77)

Göteborgs Stads Leasing AB kan också komma att beröras av granskningen, utifrån att bolaget har en samordnande roll kopplat till den uppföljning och interna kontroll som mobilitetsansvarige utför på respektive nämnd och bolag. Givet att Göteborg Spårvägars användande av verksamhetsfordon genomlystes år 2019 ingår inte bolaget i granskningen.

Revisionskriterier

Stadsrevisionen kommer att använda följande revisionskriterier för att bedöma granskningens iakttagelser:

- Kommunallag (2017:725) 6 kap 6§
- Skatteverkets regler för bilförmån³
- Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll
- Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten
- Göteborgs Stads regel för miljö- och trafiksäkerhetskrav för lätta och tunga fordon
- Nämndspecifika regler och anvisningar gällande användningen av verksamhetsfordon och inköp av drivmedel.

Metod och avgränsningar

Granskningen kommer främst att genomföras genom dokumentanalys, intervjuer och stickprov.

Oberoende och integritet

De sakkunnigas oberoende och integritet har prövats enligt vår oberoendedeklaration vilken baseras på Sveriges kommunala yrkesrevisorers modell. Inga omständigheter har framkommit som kan ifrågasätta förtroendet för de sakkunnigas oberoende och integritet som granskare.

³ Om du använder arbetsgivarens bil för privata resor mer än 100 mil eller vid mer än 10 tillfällen per år så blir det en bilförmån som du ska beskattas för. För att du ska kunna visa att du inte har använt bilen privat bör du ha en körjournal och noggrant anteckna alla resor, både privata och i tjänsten.

Projektorganisation

Granskningen kommer att genomföras av Magnus Gréen (projektledare) och Lisa Widén.

Avrapportering

Avrapportering till revisorsgruppen planeras att ske den 18 oktober 2022.

Kvalitetssäkring

Rapportens innehåll kommer att stämmas av med de granskade verksamheterna. Kvalitetssäkring genomförs av kvalitetsansvarig för fördjupade granskningar.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6

Göteborgs Stads kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

www.goteborg.se/stadsrevisionen